

الافلا

موضوع:

چالش های پیش روی دبیران زبان انگلیسی در

ارتباط با تدریس زبان انگلیسی در مدارس

Challenges facing English language
teachers in teaching English in schools

فهرست مطالب

چکیده.....	3
مقدمه.....	4
سن زبان آموزی.....	13
اصول یادگیری زبان انگلیسی در مدارس عادی.....	16
تغییر رفتار با روش های غیر کلامی.....	19
بررسی کتاب های درسی زبان انگلیسی در مدارس ایران.....	22
مدارس یا آموزشگاههای خصوصی زبان آموزی؟.....	24
مشکلات و راهکارها در درس زبان انگلیسی.....	25
مشکلات.....	25
راهکارها.....	27
چالشهای موجود بر سر راه آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان.....	27
صفهای شلوغ ثبت نام کلاسهای زبان.....	28
کتابهای کهنه انگلیسی مدارس و معلمان نامجرب.....	29
وضعیت آموزش زبان در مدارس.....	30
تعداد آموزشگاههای زبان در کشور.....	31
کتابهای موجود زبان انگلیسی کارایی ندارند.....	31
موانع یادگیری زبان انگلیسی در دوره راهنمایی.....	34
نقش عوامل محیطی.....	34
عوامل سازمانی و مرتبط با امکانات وزارت آموزش و پرورش.....	36
عوامل فردی و شخصیتی معلم و دانش آموز.....	42
راه حل های پیشنهادی برای افزایش میزان یادگیری درس زبان انگلیسی.....	43
منابع.....	47

چکیده

از مهم‌ترین زبانهای دنیا، زبان انگلیسی است که به عنوان زبان بین‌المللی سالیان متمادی است که مورد توجه همگان قرار گرفته است. ما ایرانیان نیز که دارای تمدن و فرهنگ غنی ایرانی - اسلامی هستیم، باید بتوانیم بیش از گذشته از زبان انگلیسی به عنوان یک وسیله جهانی جهت ارائه نظرات خود در سطح بین‌المللی استفاده کنیم. با بهره بردن از منابع انگلیسی زبان نوشتاری مانند کتاب‌ها، دایره‌المعارف‌ها، مقاله‌ها، روزنامه‌ها، مجلات و نیز منابع گفتاری مانند شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی، فیلم‌ها، نوارها و سی‌دی‌های صوتی و تصویری بر تجارب و دانش خود بیافزاییم. حال سؤال مهم و اساسی این است که راه اصلی و درست رسیدن به این مقصود و مقصد چیست؟ چگونه باید به مطالعه درست زبان انگلیسی پرداخت که دارای حداکثر بهره‌وری باشد و از به هدر رفتن بیهوده وقت و انرژی جلوگیری کرد؟

مقاله حاضر به بررسی [چالش‌های پیش روی دبیران زبان انگلیسی](#) در ارتباط با تدریس زبان انگلیسی در مدارس می‌پردازد.

واژه‌های کلیدی: زبان انگلیسی، معلم، چالش‌ها، تدریس، راهکارها،

Abstract

One of the most important languages in the world is English, which has been the focus of international attention for many years. We Iranians, too, who have rich Iranian-Islamic civilization and culture, should be able to use English more than

ever before as a global tool to express our views internationally. Add to our experiences and knowledge by taking advantage of English written language resources such as books, encyclopedias, articles, newspapers, magazines as well as speech resources such as radio and television networks, movies, tapes and audio and video CDs. Now the important question is what is the main and right way to achieve this goal? How to study English properly and maximize productivity and avoid wasting time and energy?

This article examines the challenges facing English language teachers in teaching English in schools.

Keywords: English, Teacher, Challenges, Teaching, Solutions,

مقدمه :

زبان جزو نخستین وسایل ارتباطی میان انسان‌ها بوده است. قبل از پیدایش جوامع بشری، انسان‌ها به اشکال گوناگون معنا را به یکدیگر انتقال می‌دادند، تصاویر حک شده بر دیوار غارها، استفاده از آتش برای فرستادن پیام خطر، تقلید صدای حیوانات و ... قبل از ارتباط کلامی برای انتقال معنا به کار گرفته شدند.

سپس ارتباطی قراردادی میان صدا و معنا از کلمات بکار رفت و همه چیز نام گذاری شد. بعدها که زبان حالت قانونمندی یافت؛ هر قبیله بسته به ساختار فرهنگی - اجتماعی خود آن را به گونه‌ای به کار گرفت که توانستند هدف غائی "ارتباط" را حفظ کنند.

تنوع و گوناگونی زبان امتیاز ویژه‌ای را برای هرقوم دارد و از این رو هر زبان دارای نکات ظریف، کنایه‌ها و اشاراتی است که نمی‌توان آن را نادیده انگاشت و با هیچ ترجمه سلیسی نمی‌توان لذت فهم کلمات آن را به دیگر زبان‌ها رساند، مگر آنکه آن زبان را فراگرفت. یکی از مهمترین دلایل به کار گرفتن زبان انگلیسی، به عنوان زبان اصلی حضور استعماری بلند مدت دولتمردان سابق کشورهای استعمارگر در دیگر کشورها می باشد.

ما نباید از تقویت زبان شیرین خودمان "فارسی" غافل شویم، اما از یاد نبریم که اگر به یادگیری زبان انگلیسی اهمیت ندهیم مشکلات جدی را خواسته یا ناخواسته فرارو خواهیم داشت! چرا که جهان رو به توسعه در هر ثانیه در حال تولید علم و فن آوری است و غالب این پژوهشهای علمی به زبان انگلیسی در مجامع بین‌المللی ارائه می‌شود و یا در اینترنت به نمایش در می‌آید.

از مقطع راهنمایی تا دبیرستان و پیش دانشگاهی دانش آموزان بطور متوسط ۲، ۳ یا ۴ ساعت زبان انگلیسی در هفته می‌آموزند، و این در حالی است که پس از پایان دوره تحصیلی متوسطه از بر آوردن کمترین نیاز خود عاجزند!!

بعنوان مثال اگر به کشورهای خارجی سفر کنند یا جهانگرد خارجی را در شهر خود ببینند توانایی ارتباط با او را ندارند! جملاتی ساده را نمی‌توانند درک کنند یا متن انگلیسی را بخوانند و بدان پاسخ دهند! و نقاط ضعف از این دست فراوان است. مشکل از کجاست؟ می‌دانید که از عوامل مؤثر تدریس در هر وضعیت آموزشی معلم، روش آموزش و شاگرد است.

هنوز شاگردان از زبان آموزی در کلاس فقط گرامر نویسی می‌دانند! چرا که اغلب کلاس‌ها بواسطه نبود امکانات سمعی و بصری با شیوه GTM هدایت می‌شود. کتابهای درسی برایشان جذاب نیست و انگیزه لازم برای خواندن زبان ندارند! ولب به شکوه و گلایه می‌کشیند چرا زبان می‌خوانیم؟ نمی‌شد زبان نداشتیم؟ کتابها را بسیار سخت و گاهی دشمن خود می‌پندارند.

کتابهای زبان انگلیسی مدارس منابع مناسبی برای آموزش زبان نیستند. کتابهای انگلیسی از لحاظ محتوا و ظاهر ((طراحی ، تصاویر رنگی)) باید به روز شوند. آیا تصاویر کتابهای سال اول و دوم متوسطه مناسب سن دانش‌آموزان است؟ از لحاظ محتوا نیز این کتابها در سطح کلان " ملی " نمی‌تواند پاسخگوی نیاز واقعی فراگیران در برقراری ارتباط با انگلیسی زبانان باشد.

بعنوان مثال در امتحانات داخلی و حتی نهایی " سال سوم متوسطه " مهارت شنیدن در بخش مکالمه کتاب درسی (LANGUAGE FUNCTION)، در شکل سؤالات جور کردنی ((Match آزمون کتبی گرفته

می‌شود؟ درحالی که شیوه صحیح آن است که فراگیران توسط دبیر یا با پخش نوار کاست، متنی را گوش دهند و بعد به سوالات آن پاسخ دهند.

آیا برای دانش آموزان پیش دانشگاهی مشکل نیست که با سه سال زبان آموزی با سبکی متفاوت در مقطع متوسطه ناگهان به کتاب Reading based بپردازند؟ آن هم در یک قدمی کنکور! چرا تحول در مواد درسی زبان در آخرین و حساس‌ترین مرحله صورت گرفته؟ آیا بهتر نبود تغییر درتالیف کتاب‌های انگلیسی از پایه اول متوسطه آغاز می‌شد؟

در طول سالهای تحصیلی فراگیران برای تقویت مهارت listening چند ساعت نوار آموزشی گوش می‌کنند؟ یا چند ساعت فیلم‌های آموزشی انگلیسی می‌بینند؟ آیا با کلاس‌هایی که هیچ‌گونه شعر، تمرین‌های مناسب، بازی یادگیری زبان برای کاستن اضطراب، تحقیق و... ندارند می‌توان به دانش‌افزایی فراگیران امید داشت؟

امروزه که عصر ارتباطات است شاید این سوالات بسیار پیش پا افتاده به نظر برسد ولی بیاییم واقع گرا باشیم، دانش آموزان ما از شنیدن تلفظ کلمات زبان با امکانات سمعی در کلاسها محرومند؛ حال این محرومیت دلایل مختلفی دارد، از جمله: نبود امکانات، بی‌حوصلگی بعضی دبیران برای پخش نوار آموزشی در کلاس و همچنین زمان کم تدریس!

واقعاً در کشور ما استاد، مدرس و پژوهشگر دلسوز نیست که هنوز یادگیری زبان انگلیسی به معضلی لاینحل تبدیل شده است؟ چرا تشتت آراء در این حیطة فراوان است؟ چرا پاسخ مناسبی نیافته‌ایم؟ چه کسی باید این

خلا را پر کند؟ مگر مدعی نیستیم که جوانان با استعدادی داریم! به کشوری مثل ترکمنستان نگاه کنیم که در آنجا نه یک زبان بلکه چند زبان زنده دنیا "فارسی، عربی، روسی، و انگلیسی" از مقطع ابتدایی آموزش داده می‌شود! در بعضی از کشورها آموزش زبان خارجی از سال‌های اول ابتدایی، به صورت اجباری آغاز می‌شود.

دبیران متوسطه بخشی از ضعف شاگردان در درس زبان انگلیسی را ناشی از بنیه علمی ضعیف از مقطع راهنمایی می‌بینند. همین شاگردان با پیشرفت نه چندان مقطع متوسطه را به هر شکل به پایان می‌رسانند و به دانشگاه راه می‌یابند! و در ابتدای تحصیلات عالی از درس زبان پیش نیاز می‌خورند؟ چرا؟ آیا ضعف بنیه علمی نشان می‌دهد آموزش و پرورش با تمام مشکلاتی که با آن مواجه است در آموزش زبان انگلیسی منفعل بوده است؟ متأسفانه عدم توانایی کاربرد زبان ادامه می‌یابد تا آنجا که دانشجویان برای تحصیلات تکمیلی و حتی دکترا ((که نیاز به امتیاز قابل قبولی در آزمون تافل تخصصی دارند)) با آن دست به گریبان می‌شوند!

چند درصد از دبیران ما کار با رایانه و ارتباط با INTERNET را می‌دانند؟ ساعات ضمن خدمت همکاران به چه شکل می‌گذرد؟ آیا این کلاسها توان علمی آنان را با تجربه کاریشان پیوند می‌زند؟ یا ساعاتی از عمر گرانبهایشان را با اعطای گواهینامه ضمن خدمت مبادله می‌کنند؟ چرا هنوز به این مسائل سطحی نگاه می‌کنیم؟

انسان موجود پیچیده‌ای است که آشنایی با روحیات او نیاز به روانشناسی دارد. چند درصد از دبیران ما توانسته‌اند بی‌انگیزگی فراگیران را با همین شرایط فعلی برطرف کنند؟ از اینکه بارها مشاهده کرده‌ایم دانش آموزان در کلاس با داشتن نیروی جوانی و تحرک، در کلاس زبان به نیروی منفعلی تبدیل شده‌اند چه کاری

انجام داده ایم؟ اگر تعدادی دانش آموز در کلاسهای خصوصی یا موسسات زبان در یادگیری انگلیسی موفقیت نسبی داشته‌اند برای دیگر دانش‌آموزان کشور این چنین نبوده است! همه دانش‌آموزان چنان تمکن مالی ندارند تا از کلاسهای مکالمه زبان بهره‌برند.

دانش‌آموزان باید برای زندگی بهتر زبان دوم را بیاموزند، اگر راهکارهایی معرفی و تا حد امکان اجرایی شوند نتایج بهتری حاصل خواهد شد.

1 - معلم باید تسلط عالی به زبانی که یاد می‌دهد داشته باشد. و آشنایی خوب با زبانشناسی زبانی که تدریس می‌کند داشته باشد. و آشنایی گسترده با ادبیات کشور بیگانه داشته باشد.

2 - تدریس زبان انگلیسی از مقطع ابتدایی مانند دیگر کشورها که زبان آموزی را از مقطع ابتدایی با برنامه و اجرای صحیح آغاز می‌کنند، شروع کنیم. دولت هر سال هزینه‌های گزاف برای افت تحصیلی فراگیران و از جمله در درس زبان انگلیسی می‌پردازد، یعنی، با میانگین هزار ساعت تدریس در مقطع‌های راهنمایی و متوسطه (بدون احتساب هزینه‌های خانواده‌ها جهت کلاس‌های تقویتی و خصوصی) نتیجه قابل قبولی نمی‌گیرد. اگر آموزش زبان از مقطع ابتدایی آغاز شود وضعیت بحرانی فعلی حتماً بهبود خواهد یافت.

۳- فعال کردن گروههای آموزشی دبیران و تشکیل جلسه تخصصی هر ماه یکبار برای رفع مشکلات تحصیلی، استانداردسازی آزمون‌های ترم اول و دوم با طرح سؤالات هماهنگ، تشکیل کلاسهای ضمن خدمت با رویکردی نوین. باید محیطی فراهم شود تا همکاران با یکدیگر در مورد تدریس کلاسی به تبادل تجربیات و اطلاعات

بپردازند و از حضور فعال صاحب‌نظران، مؤلفان و استادان دانشگاه در جمع دبیران زبان انگلیسی در گروه‌های آموزشی استفاده شود.

۴- احترام به نظرات دبیران بعنوان افرادی که درگیر مستقیم با فراگیران هستند. کتاب‌های علمی و کمک آموزشی

در حیطه آموزش زبان نگارش شده اما تجربه عملی تدریس کلاسی به مراتب مؤثرتر از مطالعه تئوریکها و روشها است. پس در تالیف کتاب‌های زبان انگلیسی متوسطه در ایران باید از تجربیات دبیران بهره برد

۵- تخصیص امکانات و بودجه که متأسفانه بیشتر مدارس ما امکانات کافی از جمله آزمایشگاه زبان، رایانه و دستگاه وی سی دی برای تقویت مهارت‌های LISTENING SPEAKING ندارند. کتاب‌های فعلی بیشتر بر دو مهارت خواندن و نوشتن تأکید دارند در حالی که دو مهارت دیگر در عمل نقشی در رفع نیاز فراگیران ندارند.

۶- تأکید همه جانبه در مدارس کشور بر آموزش استفاده از فرهنگ لغت یک زبانه Monolingual Dictionary از سال اول دبیرستان بعنوان مرجع لازم، موثق و بهترین خود آموز برای برطرف کردن مشکلات لغوی است.

باید همه دبیران در سال اول دبیرستان علائم آوایی (phonetic symbols) را بر اساس قرارداد انجمن بین‌المللی آوانگاری (IPA) حتماً تدریس کنند تا فراگیران حتی در منزل به آسانی لغتی را همراه با تمام مشخصات بشناسند.

۷- افزایش ساعت تدریس زبان چرا که ساعت‌های تدریس زبان‌اندک است و در بعضی دروس از جمله زبان

متوسطه ۳

با توجه به اهمیت کتاب برای گرفتن دیپلم و آمادگی برای ورود به دانشگاه قابل قبول نیست، یعنی دبیر نمی‌تواند با ساعت کم تدریس هفتگی که گاهی با تعطیلات نیز همراه می‌شود، تقویم سالانه درسی را بدون تعجیل اجرایی کند.

۸- برگزاری جشنواره کتاب سال برای آنکه از کتاب‌های آموزشی نو از سوی دبیران و استادان دانشگاه و دیگر مولفان مجرب بهره‌مند شویم، باید آنان را به این عرصه مهم دعوت کنیم و از آنان یاری بطلبیم تا با بهره‌مندی از تجربه علمی و عملی خود در تالیف کتاب‌های درسی تحولی درخور شأن آموزش و پرورش و بویژه آموزش زبان گام برداریم.

سن زبان آموزی

زبان آموزشی در دوران کودکی نتیجه طبیعی تماس با زبان است؛ به طوری که کودکان بدون در نظر گرفتن سطح هوش و دریافت هیچ گونه آموزشی، زبان یا به بیان دقیق تر صورت شفاهی زبان را می آموزند. افزون بر این اگر کودکی

به طور طبیعی در تماس با دو یا چند زبان قرار بگیرد، می تواند این زبان ها را مانند گویشوران بومی بیاموزد و روان و سلیس صحبت کند. اما در اکثریت قریب به اتفاق بزرگسالان، این توانایی با افزایش سن شدیداً کاهش می یابد.

به بیان دیگر زبان آموزشی در بزرگسالان نتیجه طبیعی تماس با زبان نیست بلکه امری است اکتسابی که نقش عوامل غیرزبانی همچون حافظه و رشد شناختی در آن بسیار بیشتر از کودکان است. آنچه در کودکی به صورت طبیعی و بدون دردسر آموخته می شود، در بزرگسالی تنها به کمک انگیزه قوی و تلاش آگاهانه میسر خواهد بود. مطالعات نشان داده اند که در حدود ۲ سالگی، مهارت های زبانی که در نیم کره چپ مغز و در ۲ منطقه بروکا یا مرکز تولید زبان و ورثیکه یا مرکز درک زبان جای داشته اند، در صورت تماس با زبان به خصوصی، در جهت آن زبان تثبیت می شوند. به این فرایند یکسوسدگی مغز می گویند که در نتیجه آن تمام فعالیت های قشر مخ بین ۲ نیم کره چپ و راست تقسیم می شوند. به نظر می رسد که فرایند یکسوسدگی در سن بلوغ (۱۲ تا ۱۴ سالگی) به پایان می رسد و فراگیری کامل زبان از آن پس به امری تقریباً غیرممکن تبدیل می شود.

متخصصان آموزش زبان همچنان معتقدند که عامل سن یکی از عوامل موثر در فراگیری زبان محسوب می‌شود. امروز دوره بیشتر دوره حساس زبان‌آموزی است. این دوره به زمانی اطلاق می‌شود که کودک می‌تواند به آسانی، با سرعت و به طور کامل و حتی بدون آموزش، زبان بیاموزد. به نظر می‌رسد که برای آموزش مهارت‌های مختلف زبانی دوره‌های حساس متفاوتی وجود دارد. مثلاً دوره حساس آموزش آواهای زبان در حدود ۵ تا ۶ سالگی است ولی برای یادگیری

دستور یا واژگان این سن بالاتر می‌رود. از دیگر دلایلی که برای آموزش آواها در سنین پایین‌تر می‌تواند ذکر کرد، آمادگی و انعطاف اندام‌های گفتار در تولید آواهای گوناگون در کودکی است اما در دوران بلوغ اندام‌های گفتار دیگر کاملاً شکل گرفته‌اند و تولید آواهایی که تا پیش از آن زمان شنیده نشده‌اند، اگر نگوییم غیرممکن، دست‌کم بسیار مشکل خواهد بود. در حقیقت در دوره نوجوانی دوران رشد فراگیری زبان دیگر سپری شده است. زبان‌آموزی که پس از بلوغ به آموختن زبان دوم روی می‌آورد، همواره با تداخل زبانی یا آمیختن ۲ زبان با همدیگر مواجه خواهد بود چرا که ۲ زبان در شرایط نابرابر یادگیری قرار می‌گیرند. این تداخل زبانی بیشتر اوقات از جهت زبان اول به سمت زبان دوم خواهد بود و مشکلات زبان‌آموز ابتدا در توانایی‌های روساختی یعنی آوایی، واژگانی، دستوری، سبکی و در موقعیت‌های پیشرفته‌تر در زمینه توانایی‌های ژرف‌ساختی یعنی شم‌زبانی و اندیشیدن زبانی در زبان دوم متجلی خواهد شد. حال اگر تنها از منظر این فرضیه به وضعیت آموزش زبان خارجی در نظام رسمی آموزش و پرورش کشور نظر کنیم، متوجه می‌شویم که عامل سن در آموزش زبان در ایران

نادیده گرفته شده است. درس زبان خارجی در دوره راهنمایی یعنی در آستانه بلوغ به برنامه درسی دانش‌آموزان معرفی می‌شود که با توجه به مطالب گفته شده، سنی بالاست به طوری که توانایی‌های فراگیری زبان در این زمان رو به کاهش می‌رود. اگر بپذیریم که زبان انگلیسی دیگر زبان خارجی نیست بلکه زبان میانجی یا زبان مشترک تمام جهانیان است، باید حق آموزش درست را هم برای تمام کودکان ایرانی قائل شویم. زبان شناسان بر این عقیده اند که: بهترین زمان برای آموزش زبان دوم، زمانی است که فرد زبان اول (مادری) خود را در حد خواندن و نوشتن ساده یاد گرفته باشد که این امر در پایه سوم ابتدایی کشور ما صورت می‌گیرد. اگر متصدیان امر، ترتیبی اتخاذ می‌کردند که دانش آموز در پایه سوم ابتدایی با الفبای انگلیسی آشنا شود و در پایه چهارم با قراردادن حروف در کنار هم "کلمه" بسازد آنوقت می‌توانست در پایه پنجم "جمله سازی" را به آسانی فرا بگیرد و اول راهنمایی زمانی بود برای تدریس ساختار زبان (گرامر) نه اینکه در همین پایه تمام مبانی اصلی زبان در مدت کوتاه (یک یا دو ماه) آموزش داده شود و سپس بدون درک صحیحی از مفاهیم زبان به او مفاهیم ثانویه زبان را آموزش دهیم! این کار به مانند این است که هنگام غذا دادن به کودک هنوز لقمه قبلی را خوب نجویده لقمه بزرگ بعدی را در دهان او بگذاریم! آیا این کار صحیح است؟!

سأله است که در کشور انواع مدارس خصوصی، ملی، غیرانتفاعی و اخیراً غیردولتی آموزش زبان انگلیسی را از دوره ابتدایی در برنامه درسی خود قرار داده‌اند. با در نظر گرفتن کیفیت آموزش زبان در این مدارس، که خود

موضوع بحث جداگانه‌ای است، آیا وقت آن نرسیده است که تمام کودکان ایرانی در شهرها و روستاها از آموزش برابر درس زبان انگلیسی در دوره ابتدایی برخوردار شوند؟

با در نظر داشتن تمام مشکلات و موانع اجرایی که این کار خواهد داشت، متولیان آموزش و پرورش کشور با گنجاندن درس انگلیسی در برنامه رسمی دوره ابتدایی ثابت می‌کنند که هیچ کودکی ایرانی باهوش‌تر یا لایق‌تر یا برتر در فراگیری زبان نیست. دانستن درست و کامل زبان انگلیسی نیرومندترین ابزاری است که می‌توان به یاری آن

به گنجینه ارزشمند علم و ادب و هنر جهانی دست یافت. در را به روی کودکان ایرانی نبندیم.

اصول یادگیری زبان انگلیسی در مدارس عادی :

از مهم‌ترین زبانهای دنیا، زبان انگلیسی است که به عنوان زبان بین‌المللی سالیان متمادی است که مورد توجه همگان قرار گرفته است. ما ایرانیان نیز که دارای تمدن و فرهنگ غنی ایرانی - اسلامی هستیم، باید بتوانیم بیش از گذشته از زبان انگلیسی به عنوان یک وسیله جهانی جهت ارائه نظرات خود در سطح بین‌المللی استفاده کنیم. با بهره بردن از منابع انگلیسی زبان نوشتاری مانند کتاب‌ها، دایره‌المعارف‌ها، مقاله‌ها، روزنامه‌ها، مجلات و نیز منابع گفتاری مانند شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی، فیلم‌ها، نوارها و سی‌دی‌های صوتی و تصویری بر تجارب و دانش خود بیافزاییم. حال سؤال مهم و اساسی این است که راه اصلی و درست رسیدن به این مقصود و مقصد چیست؟ چگونه باید به مطالعه درست زبان انگلیسی پرداخت که دارای حداکثر بهره‌وری باشد و از به هدر رفتن

بیهوده وقت و انرژی جلوگیری کرد؟ چند راهکار بسیار ساده ولی با اهمیت به زبان آموزان و علاقه‌مندان انگلیسی پیشنهاد می‌شود. اگر آنها را به دقت به کار گیرند، میزان پیشرفت و یادگیری آنان چندین برابر خواهد شد و با صرف وقت و انرژی کمتر، مطالب بیشتری را یاد خواهید گرفت.

- هدف خود را مشخص کنید

چرا می‌خواهید زبان بیاموزید؟ در چه سطحی می‌خواهید یاد بگیرید؟ پایه، متوسط، پیشرفته، تافل و...؟

- از پایه شروع کنید

اگر زبان انگلیسی‌تان خیلی ضعیف است، از کتابهای پایه و ساده شروع کنید

- همراه پیدا کنید.

انتخاب یک دوستِ علاقه‌مند به زبان انگلیسی، یادگیری را برای شما آسان‌تر و جالب‌تر می‌کند و می‌توانید آموخته‌های خود را با یکدیگر در میان بگذارید و با هم تبادل نظر کنید.

- انگلیسی را از طریق گوش بیاموزید

اولین مرحله یادگیری زبان گوش‌دادن (Listening) است. باید به نوارها و سی‌دی‌های صوتی و تصویری گوش کرد. گوش دادن به رادیو، تلویزیون و نیز تماشای فیلم و کارتون‌های انگلیسی بسیار مهم است. زبان انگلیسی دارای لهجه‌های گوناگون است که فقط از طریق گوش‌دادن زیاد پی به آنها خواهید برد.

● حفظ کردن واژگان را متوقف کنید

خواندن و حفظ کردن واژگان و کلمه‌های یک زبان به تنهایی ارزش ندارد. واژگان زمانی ارزش و معنی پیدا می‌کنند که در قالب عبارت و جمله باشند. کلمه و اصطلاح جدید در قالب عبارت و یا جمله‌ای آسان یاد بگیرید.

● پرسیدن عیب نیست

هرجا به مطلبی برخورد کردید که آن را نمی‌دانید از معلم خود یا دیگران بپرسید. نگذارید سؤالات بی‌جواب شما روز به روز بیشتر و بیشتر شوند و به انبوهی از مجهولات تبدیل شوند.

● یادداشت‌برداری کنید

از سخنان مهم و نیز نوشته‌های تخته کلاس و یا متون درسی باید یادداشت‌برداری کرد. یادداشت‌های منظم و مرتب شده برای مرورهای بعدی لازم است.

● هر روز یاد بگیرید

می‌گویند انگلیسی فرّار است. یعنی از مغز فرار می‌کند. این به آن دلیل است که ما از انگلیسی فرار می‌کنیم. اگر یادگیری و مطالعه برای ما یک عادت شود از آن لذت می‌بریم. مطالعه روزانه حدود ۱۵ الی ۲۰ دقیقه به مراتب بهتر از هفته‌ای یک روز و آن هم ۲ تا ۳ ساعت است. از یادگیری به صورت منظم و پیوسته ماندگارتر است.

● از اینترنت استفاده کنید

بعضی از شبکه‌ها و پایگاه‌های اینترنتی حاوی مطالب سودمندی برای زبان‌آموزان هستند.

● صبور باشید

یادگیری زبان فرایندی تدریجی است. تصور نکنید که یاد گرفتن زبان با یک یا دو ماه کلاس رفتن حاصل

می‌شود. زود مأیوس نشوید.

● آموخته‌هایتان را مرور کنید

هر از چند گاهی مطالب گذشته را مرور کنید و آموخته‌های خود را با دانسته‌های قبلی پیوند بزنید.

ذکر این نکته ضروری است که مراحل درست یادگرفتن زبان انگلیسی به ترتیب زیر است:

(۱) گوش دادن (Listening)

(۲) صحبت کردن (Speaking)

(۳) خواندن (Reading)

(۴) نوشتن (Writing)

تغییر رفتار با روش‌های غیرکلامی:

ذهن، روان و رفتار کودکان و نوجوانان نسبت به سال‌های گذشته دچار تحولات و دگرگونی‌های بی‌شماری شده

است. دانش‌آموزان، آموزگاران را ترجیح می‌دهند که به شخصیت آنها احترام گذارند، به جای تنبیه آنها را

کودکان دبستانی و گاه نوجوانان دبیرستانی، کمتر به استعدادها و توانایی های درونی شان اطمینان دارند. کمترین جملاتی که هوش و ذکاوت آنها را مورد حمله قرار دهد (به خصوص توسط آموزگاران و معلمان) کافی است که انگیزه تلاش و پیشرفت را در آنها از بین ببرد و احساس بی ارزشی و ناتوانی را در آنها جایگزین سازد. زمانی که آموزگار از دانش آموز می خواهد کاری انجام دهد، اگر لحن کلامش انتقادی و سرزنش آمیز باشد، نتیجه آن مقاومت و ستیزه جویی کودک یا نوجوان خواهد بود. اما اگر لحنی سازنده و غیرانتقادی داشته باشد، روحیه همکاری و مشارکت را در بین دانش آموزان تقویت خواهد کرد.

آیا آموختن زبان انگلیسی نسبت به زبانهای دیگر دشوارتر است ؟

واقعا یادگیری یک زبان نسبت به زبان دیگر مشکل تر است؟ عوامل مختلفی یادگیری زبان را آسان یا دشوار می کنند. مهم ترین زبان، زبان مادری است. زبانی که با آن گفتگو می کنید ، با آن بزرگ شده اید. این زبان می تواند بیشترین تاثیر را روی زبان هایی که می آموزید، بگذارد. عوامل دیگری مانند: الفبا ، سیستم نوشتاری ، قواعد و دستور زبان ، صداها و جدیدی که باید تولید کنید. این در واقع ترکیبی از مشخصه های یک زبان و نیز تجربیات شخصی شماست. زبان مادری موثرترین عامل در یادگیری زبان های دیگر است. زبان هایی که وجه تشابهات بیشتری با زبان مادری داشته باشند، یادگیری شان آسان تر خواهد بود. زبان هایی که کمتر مشابه زبان مادری باشند ، آموختن شان دشوارتر است. زبان ها صداها و گوناگون دارند. گرچه تمام افراد از صدا های اصلی یکسانی استفاده می کنند ، بعضی از صداها در بعضی زبان ها در زبان مادری یافت نمی شود. بعضی از زبان ها

از سیستم نوشتاری گوناگونی استفاده می کنند که تاثیر اصلی بر یادگیری آسان و سخت زبان خواهد داشت. این امر آموختن زبان را پیچیده تر می کند. عواملی که یک زبان را از زبان دیگر دشوار تر می سازد، مانند هوش، استعداد ذاتی و طبیعی برای یادگیری زبان، حافظه و مهارت شنوایی نیز موثرند. دبیرستان های ما 50 سال پیش و برای برآوردن نیاز های دوران دیگری طراحی شده اند. در این مدارس دوره هایی ارائه می شود که با زندگی و تمایلات دانش آموزان قرابت دارد.

بررسی کتاب های درسی زبان انگلیسی در مدارس ایران:

دانش آموزان در طول دو سال آموزش زبان در مقطع راهنمایی و چهار سال تحصیل در دوره متوسطه قادر نیستند که مهارت های لازم listening, speaking, writing and reading را به طور کامل و جامع کسب نمایند. " فرهنگ " عنصر نادیده گرفته شده در آموزش زبان انگلیسی است. فرهنگ به مجموعه قوانینی اطلاق می شود که رفتار یک گروه از انسانها را شکل می دهد. هنگامی که انسان ها تلاش می کنند زبان خارجی یک گروه را بیاموزند، در معرض فرهنگ آن زبان نیز قرار می گیرند. با نگاهی اجمالی به کتاب های انگلیسی تالیف شده در ایران می توان دریافت که در امر برنامه ریزی آموزش زبان انگلیسی نقش فرهنگ نادیده گرفته شده است. آموزش فرهنگ بخشی جدایی ناپذیر از آموزش زبان انگلیسی است. معلمین زبان باید اطلاعاتی در مورد تشابهات و اختلافات بین فرهنگ زبان مادری و زبان دوم در اختیار دانش آموزان قرار دهند، چرا که بسیاری از آنها علاقه مند هستند که با شیوه زندگی مردم آن زبان آشنا شوند. گاه دیده می شود که دانش آموزان نمی توانند از دانش قبلی خود استفاده نمایند چون فرهنگ و ارزش های آمریکایی کاملاً با فرهنگ آنها در تضاد قرار

دارند. برای نمونه، در فرهنگ آمریکایی حیواناتی مانند سگ بهترین دوست انسان به حساب می آیند، حال آنکه مسلمان ها این حیوانات را کثیف دانسته و از تماس با آنها خودداری می کنند. دانش آموزان EFL که قرار است در آینده به فراگیران ESL تبدیل شوند و در کشور زبان دوم مورد نظر خود زندگی کنند یا ادامه تحصیل دهند، فرهنگ زبان دوم را به خوبی فرا گرفته تا دچار شوک فرهنگی نشوند. برای پیش گیری از نقایص تدریس تنها یک فرهنگ در کلاس، معلمین می توانند هر دو فرهنگ را در کلاس زبان آموزش دهند. در زمینه آموزش زبان انگلیسی تعداد بی شماری کتاب های درسی در بازار کتاب وجود دارد. بسیاری از این کتاب ها توسط مولفان خارجی و معدودی از آنها هم توسط مولفان ایرانی به رشته تحریر در آمده است. بعضی از این کتاب ها به مهارت های خاصی توجه می کنند. حال باید پرسید که معلم زبان چگونه می تواند از میان انبوه کتاب های درسی منتشر شده کتاب یا کتاب های مورد نظر را انتخاب بکند. آیا باید کتابی را انتخاب کند که تصاویر زیبایی دارد یا کتابی که محتوی گرامری خوب یا اینکه داستان ها ی جالب داشته باشد. موقع ارزشیابی کتاب های درسی باید نیاز های دانش آموزان ، سن ، علائق ، اهداف آنها را مد نظر داشت. آموزش زبان در ایران سابقه طولانی دارد. انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی در سطح بسیار گسترده ای و در سطوح مختلف در ایران اسلامی تدریس می شود. به اعتقاد برخی از مولفین کتاب های درسی زبان، اغلب کتاب های خارجی با اهداف خاصی نوشته شده اند و متناسب با اهداف مورد نظر آموزش و پرورش نیستند. فرهنگ غالب در این گونه کتاب ها در تضاد با ارزش های اسلامی می باشد. با این حال آیا بعد از پایان دوره دبیرستان زبان آموزان آمادگی کامل برای ایجاد ارتباط در محیط های واقعی را پیدا می کنند؟ آیا نیاز های عاطفی و معنوی دانش آموزان را در نظر می گیرند. مطالب

کتاب های آموزشی باید بر اساس جنبه های فرهنگی ، اجتماعی و آموزشی دانش آموزان باشد. در دانش آموزان باید تفکر انتقادی بوجود آید. از آنجا که مفاهیم زبان انگلیسی به عنوان یک زبان غیر مادری ، دور از ذهن است وچندان قابل درک و فهم نیست، محتوای کتاب های زبان انگلیسی دوره راهنمایی باید به گونه ای طراحی شوند که در آن ها از مطالب و مثال های جذاب ، شکل ها و تصویر های متنوع برای یادگیری بهتر مطالب درسی استفاده شود. کتاب های درسی می توانند در پرورش تخیل، حس زیبایی، شخصیت کودکان موثر باشند.

مدارس یا آموزشگاههای خصوصی زبان آموزی؟

سال ها است که آموزشگاه های خصوصی همپای سیستم آموزش و پرورش، به آموختن زبان انگلیسی به داوطلبان اهتمام دارند. فرضیه اصلی که در ارتباط با عملکرد آموزشگاه های خصوصی زبان مطرح است، این است که آموزشگاه های خصوصی نسبت به مدارس و سیستم زبان آموزشی آموزش و پرورش کشور، عملکرد بهتری داشته اند. اما الزاماً این آموزشگاه ها، بهتر از مدارس نیستند. تعداد آموزشگاه ها به تناسب افزایش تقاضا از سوی جامعه در حال افزایش است. یعنی به تناسب تقاضا، آموزش هم به همان اندازه عرضه می شود. در مقایسه ای تطبیقی بین عملکرد آموزشگاه های خصوصی زبان آموزی و نیز آموزش و پرورش کشور ، استنباد می شود که فضای حاکم در آموزشگاه های خصوصی، رقابتی است و دست مسئولان و کارشناسان آن برای تعویض کتاب ها و به روز کردن آنها و نیز افزایش کیفیت کلاس ها و زمان آنها باز است ولی در مدارس اینگونه نیست. آموزش زبان بر پایه سیستم بسته و قدیمی انجام می شود و جالب اینکه افرادی که جذب مراکز

خصوصی زبان آموزی می شوند، داوطلب برخورداری از این نوع آموزش هستند ولی ممکن است دانش آموزان هیچگونه علاقه مندی به آموزش زبان انگلیسی در مدارس و کلاس های درس نداشته باشند.

وقتی فردی نسبت به موضوعی اعتماد کرد بهتر می تواند خود را با مجموعه آن وفق دهد. بنا براین مردم شرکت در آموزشگاه های خصوصی زبان آموزی را بر شیوه تدریس مدارس ترجیح می دهند، اعتماد به سیستم این آموزشگاه ها بیشتر می شود و باعث می شود که آنها دستورات مجری را اجرا کنند. عامل دیگری که بر ایجاد افزایش این اعتماد تا ثیر می گذارد، این است که درس زبان انگلیسی و آموزش آن در آموزشگاه ها درس اول و برتر است ولی در مدارس، برعکس این موضوع مشهود است. وقتی بحث مکالمه و صحبت کردن به زبان انگلیسی مهم ترین بخش زبان آموزی است، نمی توان به آموزش از طریق سیستم آموزش و پرورش کشور امیدوار بود. چرا که همواره سایه سنگین کنکور، نحوه آموزش زبان در مدارس را با مشکل مواجه می کند و جنبه کاربردی بودن آن ضعیف نشان داده می شود.

مشکلات و راهکارها در درس زبان انگلیسی

مشکلات

آموزش زبان انگلیسی در کشور ما تقریباً با کلیه کشورها تفاوت زیادی دارد و با مشکلات متعددی رو به رو است که در پایین به تعدادی از آنها اشاره می کنیم:

1- متاسفانه از ابتدایی ترین روش یعنی روش ترجمه و گرامر (Grammar Translation Method)

استفاده میشود که در آموزش زبانهای خارجی یک روش قدیمی و منسوخ به حساب می آید.

2- کتابهای پایه های اول، دوم و سوم نزدیک به بیست و پنج سالی است که تغییر نکرده است و به روز نیستند. و نظرات دبیران هر سال جمع آوری میشود ولی متاسفانه ترتیب اثر داده نمی شود.

3- نرم افزار های آموزشی مناسبی جهت استفاده در کلاس و تدریس بهتر یا وجود ندارد و یا در دسترس دبیران مربوطه قرار نگرفته است. (در صورتی که بیشتر کتابهای آموزشی زبان در دنیای امروزی حتما با نرم افزارهای آموزشی مناسب همراه است)

4- آموزش زبان یک فرایندی است که نیاز به زمان کافی دارد که ساعتهای اختصاص داده شده با این فرایند و حجم کتاب همخوانی لازم را ندارد.

5- از بین مهارتهای چهارگانه زبان متاسفانه کمترین توجه به صحبت کردن (Speaking) (و گوش کردن (Listening)) داده شده که اهمیت به سزایی در یاد گیری زبان انگلیسی دارد.

6- ما رسمی تر از آزمون کنکور سراسری در کشورمان نداریم که متاسفانه بیشتر بر گرامر ، ترجمه و درک مطلب تاکید دارد.

7- با تعطیلی مراکز تربیت معلم و رشته های دبیری متاسفانه جذب نخبه ها در رشته های دبیری خیلی کند شده است.

راهکارها

- 1- با کمک دبیران و صاحب نظران کتابها بازنگری شده و به روز شوند
- 2- ساعات کافی (طبق استاندارد بین المللی) برای تدریس کتب زبان انگلیسی لحاظ کنند.
- 3- با توجه به مطالب کتابها , نرم افزارهای لازم تهیه شود و در اختیار دبیران جهت تدریس قرار گیرد.
- 4- حداقل شبکه PRESS TV در کل ایران قابل دریافت باشد تا یادگیری زبان به خانه ها نیز کشیده شود.
- 5- به روز کردن اطلاعات علمی دبیران با برگزاری ضمن خدمت و مسابقه کتابخوانی.
- 6- راه اندازی رشته های دبیری در دانشگاهها و جذب نخبه ها و علاقمندان به رشته معلمی.
- 7- به مهارتهای گوش دادن و صحبت کردن نیز توجه لازم شود.

چالشهای موجود بر سر راه آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان

با وجود ضرورت آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان و اذعان مسئولان آموزش و پرورش به ناکارآمدی روش تدریس و کتابهای کنونی بسیاری از والدین مجبورند برای جبران این خلا» آموزشی در مدارس با پرداخت شهریه های بالا فرزندانشان را راهی موسسات زبان کنند. به گزارش مهر، ترم جدید تا یک هفته دیگر شروع می شود و به همین دلیل یک صف طولانی جلوی در دفتر برای ثبت نام ایجاد شده است. عده ای فرم به دست منتظر آزمون تعیین سطح هستند و عده ای دیگر هم فیشهای بانکی پول واریزی شان را تحویل می دهند. کتابفروشی موسسه هم پر رفت و آمد است و مدیر بخش ثبت نام هیچ چانه زنی برای تغییر ساعتهای کلاس را

نمی پذیرد. موسسه زبان مشهوری است که چندین شعبه در کشور دارد و اینجا شعبه مرکزی آن است. عده ای راهنما با لباسهای متحدالشکل پشت رایانه نشسته اند و فیش های ثبت نام را تحویل می گیرند و ساعت و روز کلاسها را روی برگه کوچکی نوشته و تحویل می دهند. روی تابلوی اعلانات موسسه روزها و ساعت کلاسها نصب شده و کلاسهایی که ظرفیتشان پر شده با مژیک مشکی خط خورده اند و زیر آن تاکید شده که به هیچ وجه ساعتها و روزها جابه جا نمی شود.

صفهای شلوغ ثبت نام کلاسهای زبان

از یکی از راهنمایان، شهریه کلاسها را می پرسم، بدون اینکه سرش را از رایانه اش بلند کند به سرعت می گوید: "کلاسهای پایه 50 هزار تومان و ترمهای پیشرفته تا 110 هزار تومان در هر ترم، در ترمهای اینترمدییت نیز باید هزینه سه ترم را با کتاب یکجا پرداخت کنید." از هر سنی در صفهای شلوغ تعیین سطح نشسته اند، از کودک هفت ساله تا مرد 40 ساله که دائم لغتها را زیر لبش زمزمه می کند. مدیر ثبت نام مثل یک نوار ضبط شده به خانمی که برگه تعیین سطح و فیش بانکی در دست دارد، تاکید می کند که فرم ثبت نام را کامل مطالعه کند، بازگشت شهریه امکان ندارد، شروع ترم از شنبه هفته آینده است، امکان تغییر ساعتها و روزها نیست و بیشتر از سه جلسه غیبت هم به منزله حذف ترم خواهد بود. ثبت نام شونده هم فرمش را به سرعت امضا می کند و با تشکر از دفتر خارج می شود. کلاسهای ترم قبل هنوز تمام نشده، صدای بلند مکالمه و تکرار دانش آموزان از پشت دیوارهای قدیمی کلاس تا حیاط موسسه می آید. دانش آموزانی در حیاط دور نیمکت کوچکی منتظر شروع کلاسشان نشسته اند و با زبان انگلیسی با هم صحبت می کنند.

دانش آموزانی که یک دقیقه انگلیسی نمی توانند صحبت کنند ترم 11 کتاب Interchang هستند و از روند پیشرفت یادگیری زبانشان راضی. کلاسهایشان فشرده است و هفته ای چهار روز در هفته و روزی سه ساعت کلاس دارند. "من 27 سالم هست ولی هنوز نمی توانم خیلی خوب به انگلیسی صحبت کنم، سه سال پیش که رفته بودم مالزی، آبرویم رفت، نمی توانستم دو کلمه راحت صحبت کنم به همین خاطر اولین کاری که بعد از بازگشتم انجام دادم این بود که در کلاس زبان ثبت نام کردم." تا این ترم حدود 800 هزار تومان با پول کتاب و سی دی و کتابهای جانبی پرداخت کرده است و به جز ساعتهای کلاس روزانه دوساعت زبان می خواند. " در 12 سال مدرسه رفتنمان که هیچ چیز یادنگرفتیم، فقط یک مشت گرامر و چندتا لغت! همین و همین، دانشگاه هم که بدتر از مدرسه، همانها را هم که بلد بودیم، یادمان رفت."

کتابهای کهنه انگلیسی مدارس و معلمان نامجرب

کلاسشان در یک زیرزمین برگزار می شود، معلم از ابتدای ورود انگلیسی صحبت می کند و به هرکس که فارسی حرف بزند، یک نمره منفی می دهد. دانش آموزان دو به دو شروع به مکالمه می کنند و معلم با حضور در جمعشان ایرادشان را برطرف می کند. " ایراد کلاسهای زبان مدرسه به چند علت برمی گردد که اولین و اصلی ترین آن کتابهای درسی است، این کتابها از هیچ استاندارد پیروی نمی کنند و موردتائید هیچ موسسه بین المللی نیستند. جالب اینکه مسئولان آموزش و پرورش هم به این موضوع واقف هستند و می بینند که این کتابها هیچ تاثیر علمی و آموزشی ندارد، اما نمی دانم چرا هیچ تمایلی به تغییر این کتابها نشان نمی دهند." دومین علت عدم یادگیری زبان توسط دانش آموزان را معلم این کلاس، عدم تخصص و تسلط لازم معلمان زبان می

داند و می گوید: " من خودم معلم کلاسهای فوق برنامه چند مدرسه هستم و با معلمان بسیاری از مدارس در ارتباط هستم، خیلی از آنها اصلا رشته تحصیلی شان زبان نیست یا اگر هم هست سالیان درازی هست که خود را به روز نکرده اند، خوب شما فرض کنید این معلم که هیچ گونه تخصصی ندارد سر کلاس زبان حضور پیدامی کند و قرار است با آن کتاب که از هیچ اصولی پیروی نمی کند به دانش آموزان زبان درس بدهد، "می گویند تو خود بخوان حدیث مفصل از این مجمل" نتیجه اش هم همین است که دانش آموز با مدرک دیپلم برای حتی یک دقیقه نمی تواند انگلیسی صحبت کند."

وضعیت آموزش زبان در مدارس

آموزش زبان در نظام رسمی آموزشی کشور از پایه اول راهنمایی شروع می شود و تا پایان دوره متوسطه ادامه دارد. همچنین دانشجویان در دانشگاه دو واحد زبان عمومی و 4 واحد زبان تخصصی آموزش می بینند. آموزش زبان در پایه اول راهنمایی به عنوان آموزش پایه یک جلسه در هفته به مدت یک ساعت ونیم و در سایر سالهای تحصیلی تا پایان دوره متوسطه دو جلسه یک ساعت ونیم در هفته است. براساس آمار رسمی وزارت آموزش و پرورش بیشترین افت تحصیلی دانش آموزان در مقطع راهنمایی و متوسطه بعد از درس ریاضی به زبان انگلیسی برمی گردد که در بسیاری از موارد حتی به تکرار پایه دانش آموزان منجر می شود. هم اکنون آموزش و پرورش به آموزشگاههای زبان قانونا اجازه می دهد که با مدارس قرارداد امضا کنند و در ساعتهای خالی با استفاده از معلمان خود برای دانش آموزان کلاسهای زبان برگزار کنند. طی سالهای گذشته بسیاری از مدیران

مدارس با آموزشگاههای زبان منطقه خود قرارداد امضا کرده اند و از این طریق درآمدی را نیز برای مدرسه خود بدست می آورند.

تعداد آموزشگاههای زبان در کشور

معاونت مشارکتهای مردمی و مدارس غیردولتی آموزش و پرورش تنها مرجع صدور مجوز آموزشگاههای علمی و زبان در سراسر کشور است. در واقع هر شخصیت حقیقی و حقوقی که خواهان راه اندازی آموزشگاه است باید از طریق این معاونت اقدام کند. براساس آخرین آمار ارائه شده از سوی معاونت مدارس غیردولتی آموزش و پرورش، بیش از پنج هزار آموزشگاه زبان در کشور فعالیت می کنند که یک هزار و 200 مورد آن در شهرتهران فعال هستند. به گفته معاون مدارس غیردولتی آموزش و پرورش شهرتهران، هم اکنون به همه افرادی که واجد شرایط باشند مجوز راه اندازی آموزشگاه علمی آزاد داده می شود.

کتابهای موجود زبان انگلیسی کارایی ندارند

معاون وزیر آموزش و پرورش در سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی با بیان اینکه کتابهای موجود زبان انگلیسی هیچ کدام کارایی لازم را ندارند، گفت: کتابهای زبان انگلیسی همگی نیاز به تغییر دارند و باید دوباره نگارش شوند. بهرام محمدیان افزود: روند آموزش زبان انگلیسی در مدارس مناسب نیست و دانش آموزان توانایی های لازم را در این درس به دست نمی آورند و به طور کلی از کتابهای زبان انگلیسی موجود راضی نیستیم. معاون پژوهشی وزیر آموزش و پرورش ادامه داد: کتابهای زبان انگلیسی همگی همزمان با اجرای برنامه درس

ملی تغییرپیدامی کنند.

مشکل از معلمان زبان و روش تدریس است

معاون آموزش متوسطه وزیر آموزش و پرورش با اشاره به اینکه وضعیت آموزش زبان در مدارس اصلاً مطلوب نیست، گفت: عمده مشکل آموزش زبان در مدارس به نحوه تدریس معلمان بازمی گردد، برخی از معلمان زبان توانمند نیستند و حتی در سبک و سیاق تلفظ خودشان هم ایراد وجود دارد. ابراهیم سحرخیز ادامه داد: اینکه یک معلم انگلیسی را به زبان بریتیش تلفظ می کند و معلم سال بعد آمریکایی همین باعث می شود که دانش آموز در آموزش زبان دچار اختلال شود. وی افزود: معلمان زبان در کلاس درس باید به طور کامل انگلیسی صحبت کنند و فرصت فارسی صحبت کردن را از دانش آموز بگیرند که هم اکنون این امر اتفاق نمی افتد. معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش تعداد بالای دانش آموزان در ساعت درس زبان انگلیسی را یکی دیگر از مشکلات عنوان کرد و گفت: تعداد دانش آموزان باید در این درس پایین باشد تا معلم بتواند به شکل رو در رو و تک به تک با دانش آموزان مکالمه داشته باشد درحالیکه هم اکنون معلمان درس زبان ما نمی توانند در یک جلسه با نیمی از دانش آموزان هم مکالمه داشته باشند. سحرخیز با بیان اینکه نحوه ارزشیابی در درس زبان نیز دارای اشتباهات فراوانی است، گفت: سالهاست که امتحانات زبان کلیشه ای شده و سئوالات یکنواخت آن مبتنی بر گرامر است و باید هر چه سریعتر نحوه ارزشیابی در این درس تغییر کند. وی افزود: درحال حاضر دامن لغات دانش آموزان ما بالاست اما نمی توانند آن را در مکالمه به کارگیرند و باید هر چه سریعتر درباره تغییر آموزش و

کتاب درسی زبان حرکت کنیم. هم اکنون دانش آموزان در همه کشورها از پایه ابتدایی زبان انگلیسی را می آموزند و در دوره های بعد به راحتی توانایی مکالمه این زبان را به عنوان زبان بین المللی دارند، اما این مشکل در ایران علی رغم مشهود و علنی بودن آن در نظام آموزشی و تأیید همه کارشناسان و مسئولان آموزش و پرورش مثل یک صورت مسئله روشن و قابل حل، حل نشده باقی مانده است.

امروزه اهمیت یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبانی که یکی از زبانهای زنده و رایج در جهان بوده که بالغ بر چهارصد میلیون گویشور از آن به عنوان زبان مادری و در حدود هفتصد میلیون نفر به عنوان زبان دوم استفاده می کنند از یک طرف و تعدد مطالب علمی و ادبی که به این زبان نوشته شده است از طرف دیگر، بر کسی پوشیده نیست. از دیدگاهی دیگر وارد شدن رشته های جدید علمی به دانشگاه ها و دیگر مراکز آموزش عالی، مانند الکترونیک، برق، و کامپیوتر که اکثریت واژگان موجود در آنها از زبان انگلیسی گرفته شده و در حال حاضر معادل رایجی برای آنها در زبان فارسی موجود نمی باشد و نیز ضرورت دسترسی به منابع علمی و آموزشی معتبر در این رشته ها، اهمیت یادگیری این زبان را چند برابر کرده است.

با توجه به این خلاصه، متأسفانه با وجود تدریس این زبان از سال اول راهنمایی در مدارس کشورمان متأسفانه میزان تسلط دانش آموزان به این زبان در سطح بسیار پایینی قرار دارد که این امر معلول عللی است که به صورت خلاصه در این مطالعه که حاصل تجربیات این جانب می باشد به آنها پرداخته شده و راه حل هایی نیز برای بهبود و ارتقا کیفیت آموزش این زبان در مدارس راهنمایی پیشنهاد گردیده است.

موانع یادگیری زبان انگلیسی در دوره راهنمایی

به طور کلی این عوامل را می توان به گروه های زیر طبقه بندی نمود:

1- عوامل محیطی

2- عوامل سازمانی یا وزارت آموزش و پرورش

3- عوامل مربوط به تفاوت های فردی

نقش عوامل محیطی

الف- عدم آشنائی والدین با زبان انگلیسی : یکی از مهم ترین این عوامل تاثیر والدین و میزان آگاهی و آشنائی آنها با این زبان میباشد. در طی مشاهدات و گفتگوهای صورت گرفته با والدین دانش آموزانی که فرزندان آنها در درس زبان انگلیسی ضعیف بودند معلوم گردیده که خود آنان به دلیل آنکه سطح تحصیلاتشان در حدی نبوده که برخوردی با این مشکل داشته باشند و یا آنکه اصولا بیسواد یا کم سواد بوده اند و همان مشکلات فرزندان خود را در دوره تحصیل داشته اند، قادر به کمک به فرزندان خود در این زمینه نبوده اند.

ب- کمبود امکانات مادی و وجود فقر در خانواده ها : از دیگر علل محیطی که شاید اهمیت آن بیش از کم اطلاعی والدین باشد کمبود امکانات مادی را باید نام برد. در دهستان آسمان آباد سطح درآمدها بطور کلی پائین است و درآمد عمده بیشتر از طریق کشاورزی دیم ، آن هم در حد پائین، است. از این رو بسیاری از پدران دانش آموزان مجبورند مدت زیادی از ایام سال را دور از خانواده بگذرانند که از طریق کارهای روزمره درآمدی کسب

کنند که این به نوبه خود باعث کاهش نظارت آنان بر چگونگی تحصیل فرزندان و در نتیجه افت تحصیلی در همه دروس و به ویژه درس زبان انگلیسی می‌گردد. این مشکل بعلاوه سبب می‌شود که خانواده نتواند امکاناتی را برای فرزند خود فراهم نماید و یا بتواند از دبیران و یا مؤسسه های آموزش زبان انگلیسی که مکمل فعالیت های مدرسه هستند به صورت خارج از کلاس و خصوصی استفاده کند.

پ- دیدگاه والدین راجع به درس زبان انگلیسی: از سوئی دیگر دیدگاه رایج در میان اکثر والدین که درس زبان انگلیسی را درسی مشکل میدانند و متاسفانه مستقیم یا غیر مستقیم این دیدگاه را به فرزندان خود نیز انتقال می دهند باعث شده که دانش آموز از همان ابتدای دوره راهنمائی با این دیدگاه به درس زبان انگلیسی نگاه کند که خود باعث ایجاد ترس از کتاب و حتی دبیر زبان انگلیسی نیز می شود. علاوه بر این باید به این نکته اشاره کرد که بسیاری از والدین درس زبان انگلیسی را چیزی کم اهمیت که فایده چندانی برای فرزندان شان ندارد تلقی میکنند. اینجانب بارها در گفتگو با اولیاء دانش آموزان بارها این گفته را که اگر بچه ی من انگلیسی نداند هیچ اتفاقی نمی افتد ، شنیده ام.

دراین میان نقش دبیران زبان انگلیسی و مدیران مدارس نیز برجسته است. ترساندن دانش آموز با اهرم فشار درس زبان انگلیسی و وادار کردن آنان به اطاعت از قوانین مدرسه از این طریق نیز باعث ایجاد دیدگاهی منفی نسبت به درس زبان انگلیسی در بین دانش آموزان می‌گردد که تأثیرات آن مکرر در اظهارنظرهای دانش آموزان آشکار شده است.

ت - بیگانه بودن زبان انگلیسی وعدم ارتباط آن با زبان رسمی و محلی دانش آموزان: زبان انگلیسی برای دانش آموزان به طور کامل بیگانه است و آنان هیچوقت ، حتی در طول حیات خود، ممکن است با فردی که گویشور این زبان باشد برخورد نکنند. از این رو یاد گرفتن زبانی که قبلا در مورد آن هیچ اطلاعی نداشته و آن را از کسی ، یا از طریق رادیو ویا تلویزیون نشنیده اند و برای اولین بار با آن در مدرسه روبرو میشوند برای دانش آموزان و مخصوصا این منطقه مرموز و تا حدی دلهره آور است. دانش آموزان زبان مادری را در خانه و زبان فارسی را از طریق برنامه های رادیو تلویزیون یاد میگیرند و با واژه های عربی از طریق وجودشان در زبان فارسی آشنا هستند ، اما در مورد زبان انگلیسی این امر صادق نیست. همین موضوع باعث می شود که از همان ابتدا دانش آموزان نگرانی آمیخته با ترسی از زبان انگلیسی داشته باشند که اظهارات دیگران و مخصوصا دانش آموزان بی مسئولیت و افراد نا آگاه ای نگرانی را بیشتر افزایش می دهد.

عوامل سازمانی و مرتبط با امکانات وزارت آموزش و پرورش

الف- عدم وجود فضای آموزشی مناسب برای آموزش زبان در مدارس: هرچند این مشکل بیشتر به کمبود اعتبارات در وزارت آموزش و پرورش برمی گردد اما در هنگام طراحی فضاهای آموزشی لازم است کلاسی که بتوان در آن فضائی مناسب برای تدریس زبان ایجاد کرد و دارای استانداردهای حداقلی باشد ضروری به نظر می رسد. در حال حاضر کلاسهای موجود در مدارس آسمان آباد هیچکدام دارای این خصوصیت نیستند و کلاس جداگانه ای برای تدریس این درس وجود ندارد. به عنوان نمونه اولین ضرورت برای استفاده از وسایل کمک آموزشی وجود جریان برق است که به علت احتمال دستکاری و شیطنت دانش آموزان ایجاد خطر برق گرفتگی

و سوختگی یا جریان برق پریزها قطع است و یا به علت شیطنت دانش آموزان پریزها شکسته شده و در نتیجه قابل استفاده نیستند. نکته دیگر آنکه در هیچکدام از این کلاسها آن چیزی که دانش آموز را به این فکر که در کلاس زبان انگلیسی است بیاندازد وجود ندارد.

ب- نبود دوره های آموزشی ضمن خدمت برای دبیران زبان انگلیسی: در حالی که همکاران دیگر در رشته های دیگر هر سال چندین نوبت در کلاسهای آموزش ضمن خدمت شرکت میکنند و علاوه بر آشنائی با روشهای نوین تدریس و نحوه اجرای این روشها در کلاس آموزش می بینند از مزایای شرکت در این دوره ها از قبیل محاسبه آنها در ارزشیابی سالانه و امتیاز متعلقه به آنها بهره مند می گردند ، متأسفانه دوره های مشابه برای همکاران دبیر زبان انگلیسی به ندرت برگزار می شود که این موضوع باعث دور ماندن و عدم اطلاع همکاران از روش های نوین تدریس زبان های بیگانه میشود. یکی از پیامدهای این موضوع این است که همکاران احساس می کنند که به آنها و کاری که انجام می دهند توجهی نمی شود و فعالیت آنها چیزی زائد است که مورد توجه کسی از اولیاء امور آموزشی نیست و فعالیت آنها چیزی کم ارزش و سودمند نیست.

پ- دلسردی در بین دبیران درس زبان انگلیسی: علاوه بر مواردی که در بند ب ذکر گردید موضوع دیگری که باعث دلسردی در بین دبیران زبان انگلیسی میگردد مقایسه نتایج بدست آمده از کار آنها و درصد قبولی آنان با دبیران دروس دیگر است. در حالی که به احتمال بسیار زیاد درصد قبولی در درس تربیت بدنی و هنر نزدیک به صد درصد در خرداد ماه است این نتیجه در مورد درس زبان انگلیسی معمولاً از این مقدار پائین تر است در

حالی که کار همین دبیران با هم مقایسه میشود و این امر باعث میشود که دبیران درس زبان از این بابت احساس دلسردی کنند که این امر ممکن است باعث شود که دبیران بیشتر به فکر بالا بردن درصد قبولی خود از طریق اعطای نمره بیشتر به دانش آموزانی باشند که در واقع استحقاق آن را ندارند. همین امر ممکن است در هنگام محاسبه امتیازات سالانه از جانب مدیران مدارس نیز مد نظر قرار گیرد، زیرا مدیران بالطبع مایلند که درصد قبولی بالا باشد و ممکن است بخواهند از طریق امتیازدهی به دبیرانی که درصد قبولی آنها بالا نیست فشار آورند که آنها هم درصد قبولی خود را بالا ببرند.

ج- وجود آئین نامه امتحانات نامناسب: از جمله عوامل موانع رشد یادگیری زبان انگلیسی وجود آئین نامه امتحانات است که شرایط ذکر شده در آن برای قبولی دانش آموزان باعث کاهش تلاش دانش آموزان و در نتیجه پائین آمدن رشد یادگیری در همه ی دروس و به ویژه درس زبان انگلیسی گردیده است. در آئین نامه قبلی دانش آموز می توانست از تک ماده فقط برای دروسی که به صورت کتبی مورد ارزشیابی قرار می گرفتند و به شرط داشتن معدل ده استفاده کند ، در حالیکه اکنون میتواند از تک ماده برای همه ی دروس بجز تعدادی معدود استفاده کند و در صورت داشتن میانگین دوازده می تواند از تک ماده برای دو درس استفاده کند. با کمال تاسف اکثر دانش آموزان ضعیف درسهای پایه و نیز زبان را برای استفاده از تک ماده کنار گذاشته و از روشهای دیگری از جمله مراجعه والدینشان به خانه دبیران و خواهش برای افزایش نمره دروس شفاهی میانگین کل نمرات خود را بالا می برند تا بتوانند به پایه ی بالاتر ارتقا پیدا کنند.

اشکال دیگر موجود در آئین نامه امتحانات حذف امتحانات نهائی بدون جایگزینی آن با روشی مناسب و کم هزینه تر می باشد که این امر راه را برای اعمال نظر و سلیقه دبیران در هنگام تصحیح اوراق امتحانی باز گذاشته است و اکثر همکاران برای آنکه مجدداً در شهریور ماه از دانش آموزان امتحان نگیرند ، در خرداد ماه در هنگام تصحیح اوراق سخت نمی گیرند.

چ- عدم جذابیت در تدوین کتب درسی: کتابهای درسی زبان بدون هیچ تغییری همانند سالهای گذشته چاپ می شوند و این کتابها از نظر جلد ، صفحه آرائی و نوع کاغذ برای دانش آموز دوره راهنمایی که هنوز ویژگیهای دوره کودکی خود را حفظ کرده جالب توجه نیست. به عنوان مثال در بعضی از دروس از وسایلی نام برده شده که در شکلهای ارائه شده برای آنها دیده نمی شوند.

خ- نبود وسایل کمک آموزشی مناسب در مدارس: تا سال گذشته بجز لوحه های آموزشی سال اول وسیله کمک آموزشی زبان در مدارس آسمان آباد وجود نداشت. سال گذشته به همت مدیریت مدرسه وسایلی از جمله پروژکتور خریداری شد. اما سی دی های آموزشی زبان که صرفاً بر اساس ترجمه متن دروس و توضیح ناکافی دروس بود از جانب دانش آموزان مورد توجه قرار نگرفت. در واقع به جای آنکه ذهن دانش آموزان متوجه توضیحات ارائه شده باشد بیشتر به خود دستگاه و نحوه کار آن جذب شده بود.

از نظر تقویت مهارتهای شنیداری دانش آموزان تقریباً هیچ وسیله ای وجود ندارد به ویژه نوار کاست دروس که دانش آموز بتواند با گوش دادن به آنها مهارتهای شنیداری و تشخیص آواها و اصوات زبان انگلیسی که از قضا با

زبان فارسی و کردی خیلی متفاوتند ، تقویت کند. فلاش کاردها و پوسترهای آموزشی در هیچ یک از مدارس آسمان آباد وجود ندارد و مدارس به علت نداشتن امکانات مالی قادر به تهیه این وسایل از بازار نیستند و به علت فقر خانواده ها آنان نیز قادر به کمک درخور به مدرسه نیستند.

نبود کتابهای کار معلمان و به خصوص کتب سوال مربوط به هر درس یا همان گنجینه سوالات نیز از جمله کمبودهای وسایل کمک آموزشی دیگر در مدارس است.

د- وجود کتاب های راهنمای زبان در بازار: بر همه واضح است که یادگیری یک زبان بیگانه مستلزم تلاش و کوشش و تمرین فراوان است. در کتب دوره راهنمایی تمریناتی برای ایم منظور وجود دارد اما این تمرینها ، بجز در چند مورد فاقد خلاقیت هستند یعنی از سطح درس مورد نظر فراتر نمی روند. اما با این وجود و مطابق آنچه که اینجانب مکرر مشاهده نموده ام اکثریت قریب به اتفاق دانش آموزان حتی برای حل این تمرینها به خودشان زحمتی نمی دهند. یکی از مهم ترین علتهای این امر وجود کتابهای راهنمای زبان در بازار است که متأسفانه بیشتر آنها دارای تأییدیه وزارت آموزش و پرورش را هم دارند. در این کتابها همه چیز به صورت آماده در اختیار دانش آموز قرار می گیرد. علیرغم اختلافات فراوان در آواهای زبان انگلیسی و فارسی و نیز تفاوتهای موجود در رسم الخط این دو زبان متأسفانه تلفظ واژگان زبان انگلیسی با استفاده از رسم الخط فارسی و در زیر هرکدام از کلمات درج گردیده است. این امر علاوه بر آنکه خلاقیت و تفکر در مورد جواب درست را از دانش آموز سلب می کند باعث می شود که وی در هنگام مطالعه به جای آنکه واژگان انگلیسی را ببیند و آنها را تشخیص دهد ،

ذهنش فقط معطوف آن کلماتی باشد که ذیل هر کلمه با رسم الخط فارسی نوشته شده است. این نکته را در هنگام دیکته بارها دیده‌ام که دانش آموز کلمات انگلیسی را با رسم الخط فارسی می نویسد و برای از بر کردن یک مکالمه ساده و پانزده کلمه ای ابتدا آن را با خط فارسی روی یک تکه کاغذ نوشته و از روی همان نوشته نیز حفظ می کند و در کلاس هم تکرار میکند بدون آنکه از معنا و املاء آن کلمات در زبان انگلیسی آگاهی داشته باشد.

ذ- کمبود ساعت آموزش در سال اول راهنمائی : قبلا با وجود کلاسهای جبرانی بعد از امتحانات نوبت اول این فرصت برای دانش آموز و معلم وجود داشت که کاستی را با این ساعت اضافی تا حدودی جبران کنند. اما با حذف کلاسهای جبرانی در طول سال تحصیلی و نیز کلاسهای جبرانی تابستانی وقتی که برای درس زبان وجود دارد کم است. به خصوص این امر در سال اول راهنمائی بیشتر ملموس است. از آنجا که پایه ی زبان از این سال شروع می شود دبیران باید وقت زیادی را به تدریس الفبا و صداها اختصاص دهند که این امر باعث میشود که فرصت کافی برای اتمام کتاب در وقت مقرر نداشته باشند . این امر اگر برنامه درسی زبان با تعطیلات رسمی و غیررسمی و درایامی که مدارس به علت سرما و یخبندان تعطیل می شوند باعث ایجاد فاصله زیاد بین جلسات درس می شود و در نتیجه میتواند به عنوان مانع بالقوه در یادگیری زبان به حساب آید.

ر- سیاست آموزشی در مورد آموزش زبان انگلیسی : وجود بعضی از سیاستها که یادگیری زبان انگلیسی را به عنوان یک راه برای تهاجم فرهنگی می دانند باعث شده که گاهی دیدگاه هائی در جهت ضدیت با آموزش زبان

از طریق رسانه ها پخش شود که بالتبع ممکن است باعث نگرانی بعضی از اولیاء دانش آموزان شود. در این مورد باید هدف از آموزش زبان را به عنوان راهی برای مقابله با تهدیدات در نظر گرفت. دیده شده که برخی افراد متعصب در مقابل بی توجهی فرزندشان به این درس از این استدلال استفاده کرده اند. در اینگونه موارد یادگیری زبان بیگانه به عنوان یک تهدید به حساب می آید که باید جلوی آن را گرفت نه اینکه برای آن هزینه پرداخت کرد.

عوامل فردی و شخصیتی معلم و دانش آموز

دانش آموزان به عنوان انسان از هم دیگر متفاوتند. وجود بعضی از تفاوت های فردی در بین دانش آموزان گاه ممکن است مانعی در برابر یادگیری وی برای دروس و بالطبع درس زبان انگلیسی باشد. ممکن است نقایص جسمی و یا ناراحتی روانی ناشی از علل مختلف باعث اختلال در یادگیری همه ی دروس و به ویژه زبان انگلیسی گردد. دیده شده که دانش آموزی به علت آنکه از نظر قد بلندتر از بقیه همکلاسان خود بوده و از نظر ظاهری نیز شبیه به اروپائی ها بود به علت آنکه شوخی یا جدی مورد تمسخر همکلاسانش قرار گرفته از کلاس زبان فرار کرده با این استدلال که همکلاسهایش در زنگ زبان گفته اند ما داریم زبان تو را یاد میگیریم ، این زبان تو چقدر سخته که ما از آن چیزی نمی فهمیم تو کجا یاد گرفته ای و عباراتی مشابه با آن. عکس این موضوع هم مشاهده شده که دانش آموزان به همکلاس خود که از نظر ظاهری چندان خوش قیافه نبوده گفته اند که زبان به چه درد تو میخورد و تکرار همین موضوع و ترس از قرار گرفتن در چنین وضعیتی باعث شده که این دانش آموز در درس زبان عملکرد ضعیفی داشته باشد. در مورد دیگر که در کلاس گفته ام که یادگیری زبان

بیگانه در سنین کودکی راحت تر است و بعداً متوجه شده ام که همین گفته باعث شده بعضی از دانش آموزان دانش آموزی را که اتفاقاً دانش آموز زرنگ اما ریز نقشی بوده با گفتن اینکه تو کودک هستی که زود زبان یاد میگیری مورد آزار واذیت قرار داده اند.

از طرف دیگر نیز مشاهده شده که دبیر درس زبان به علل گوناگون از جمله عدم تسلط کافی بر موضوع و رشته تدریس خود و عدم اعتماد به نفس و عدم قدرت اداره کلاس درس متأسفانه تاثیرگذاری لازم بر دانش آموزان برای حفظ نظم در کلاس و ایجاد فضای آرام برای آموزش و کنترل دانش آموزان به خصوص آن دسته که تمایل کمتری به یادگیری دارند را ندارد و همین موضوع باعث می شود که این گروه از دانش آموزان آمادگی بیشتری برای برهم زدن فرایند تدریس به دست آورند و از طرف دیگر دانش آموزان کوشا نیز آنچه را که می خواهند در کلاس به دست نیاورند. در هر صورت نتیجه این ضعف ها کاهش بازدهی کلاس و پائین آمدن میزان یادگیری و رغبت دانش آموز به حضور در کلاس است.

راه حل های پیشنهادی برای افزایش میزان یادگیری درس زبان انگلیسی

برای بهبود و ارتقاء یادگیری زبان انگلیسی همه افراد دخیل در امر آموزش و پرورش اعم از سیاستگذاران امر آموزش ، مدیران مدارس ، اولیا و مربیان و معلمان و دانش آموزان باید به تکالیف خود عمل کنند. راه حل های زیر به صورت خلاصه برای این مورد پیشنهاد می گردد:

1- اصلاح دیدگاه ها نسبت به آموزش زبان انگلیسی : استفاده از این امر به عنوان راهی برای دستیابی درست به منابع علمی و پژوهشی دنیا به صورت دست اول که به این زبان نوشته شده اند نه از طریق ترجمه های نادرست، ضرورت دارد. متولیان باید از این زبان به عنوان وسیله ای برای معرفی ارزشهای والای انسانی به دیگر مردم جهان استفاده کنند و از این طریق خودمان را آن طور که هستیم به دنیا معرفی کنیم نه آن طور که دیگران میخواهند ما را معرفی کنند.

2- اصلاح آئین نامه امتحانات به صورتی که دانش آموز احساس نکند بدون مطالعه و فهم درس می تواند موفق به گرفتن نمره شود. در این راستا میتوان در قوانین مربوط به استفاده از تک ماده تجدید نظر کرد و بقیه موارد را طوری اصلاح کرد که میزان اعمال نظر در تصحیح اوراق به حداقل برسد.

3- اصلاح کتب درسی چه از نظر محتوا و چه از نظر صفحه آرائی به طوریکه باعث ایجاد علاقه در دانش آموزان شود. در این مورد باید نکاتی از فرهنگ زبان مبدأ را که با ارزشهای فرهنگی و دینی ما در تضاد نیستند واز طرفی برای دانش آموزان نیز جذاب هستند در متن کتاب گنجانده شوند.

4- آگاهی بخشی به والدین در مورد اهمیت درس زبان انگلیسی از طریق انجمن های اولیاء و مربیان و ذکر این نکته که درس زبان انگلیسی همانند دروس دیگر با خواندن و مطالعه مداوم به راحتی قابل یادگیری است . علاوه بر این باید والدین و بچه ها را تشویق کرد به جای استفاده از کتابهای راهنمای زبان که باعث تنبلی و از بین رفتن خلاقیت دانش آموزان می شود از کتابهای گنج آزمون استفاده کنند تا باعث تقویت قدرت حل مسئله در

دانش آموزان شود. در این راستا وزارت آموزش و پرورش می تواند از انتشار چنین کتابهائی ممانعت به عمل آورد.

5- با توجه به تعطیلی روزهای پنجشنبه میتوان با کمک اولیا کلاسهای تقویتی زبان برای دانش آموزان برگزار نمود تا میزان یادگیری بیشتر شده و ابهامات هر درس نیز رفع گردد. برای این امر می توان از اولیا درخواست کرد که هرکدام داوطلبانه و درحد توان کمک کنند ونیز کمکهای افراد خیر در صورت وجود چنین افرادی جمع آوری و صرف آموزش دانش آموزان کرد.

6- توجه بیشتر به امر بازآموزی و برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت برای دبیران زبان انگلیسی تا از این طریق بتوانند با روشهای جدید تدریس آشنا شده و نیز بتوانند تجارب خود را در امر تدریس با همدیگر در میان بگذارند. این امر بعلاوه باعث از بین رفتن احساس تبعیض از بین همکاران نیز میگردد.

7- توجه به ملاکهای ارزشیابی و مقایسه کار و نتایج کار هر کس با افراد دیگر از همان گروه و نه با افراد دیگر تا احساس ناکارآمدی در دبیران درس زبان انگلیسی پیش نیاید.

8- تهیه ی وسایل کمک آموزشی جذاب و نه لزوماً گران قیمت برای درس زبان انگلیسی و اختصاص دادن جائی مشخص برای استفاده از این وسایل برای بهبود کیفیت آموزش و بخص تهیه کاستهای صوتی برای تقویت مهارت شنوائی و تشخیص آواها.

8- توجه به تفاوت‌های فردی در امر آموزش زبان انگلیسی و استفاده از روش‌های مختلف اما پربازده تدریس زبان و در صورت امکان استفاده از روشی که بتواند ویژگی‌های مثبت همه ی روش‌های دیگر را داشته باشد. با توجه به علاقه دانش آموزان به بازی و سرگرمی در این سن در صورت امکان درس را در جایی مناسب به صورت بازی و سرگرمی به ذهن دانش آموز القا کرد تا ماندگاری مطالب در حافظه بیشتر شود. برای آگاهی یافتن از نقاط ضعف و مشکلات فردی بخصوص مشکلات جسمی که ظاهراً معلوم نیست و دانش آموز نیز ممکن از گفتن آنها خجالت بکشد باید از والدین درخواست کمک کرد.

9- توجه به امر دیکته در کنار به خاطر سپردن مطالب و نیز توجه به امر درک مطلب و خواندن تا از این طریق بتوان دانش آموز را به دیدن درست کلمات و درک معنای آنها چه در ساختار متن و یا جدا از متن وادار کرد. در این مورد می توان امتحانات شفاهی و کتبی منظم برای اطمینان از مهارت نوشتن و درک مطلب به عمل آورد.

منابع:

- ۱- شعبانی، حسن، مهارت‌های آموزشی و پرورشی، روشها و فنون تدریس. قم، چاپ مهر، چاپ هشتم ۱۳۷۷
- 2- روزنامه تحلیل روز (www.tahlilerooz.ir)
- 3- مهدی محسنیان‌راد. ارتباط شناسی. سروش، ۱۳۶۹، ص. ۱۷۴ تا ۱۷۷.
- 4 - کتاب درسی دستور زبان فارسی سال دوم راهنمایی ایران.
- 5- نجفی، ابوالحسن. مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی. تهران: نیلوفر، تابستان ۱۳۸۵، ISBN 964-448-020-1
- 6- بیرجندی، پرویز، "ارزشیابی کتاب انگلیسی سوم نظام جدید"، مجله رشد آموزش زبان سال سیزده، زمستان ۱۳۷۶ شماره ۴۸، ص ۱۹-۱۱
- 7- "گزارش گرد همایی گروه زبان خارجی _کارشناسی زبان انگلیسی دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی"، مجله رشد آموزش زبان انگلیسی سال پانزدهم، زمستان ۱۳۷۹، شماره ۵۹، ص ۶-۳
- 8- اسلامی، احمد رضا، "تاثیر فرهنگ بر برخی از ساختارهای زبان و نقش الگوسازی در آموزش آن‌ها"، مجله رشد آموزش زبان انگلیسی، سال شانزدهم، بهار ۱۳۸۱، شماره ۶۴، ص ۱۷-۱۲

9- نوری، زهرا، "مشکلات آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه یک معلم"، مجله رشد آموزش زبان ، سال هفدهم،

۱۳۸۲، شماره ۶۸، ص ۴-۸

10- احمد پور، زهرا، "بررسی مسائل و مشکلات آموزش زبان انگلیسی در دوره متوسطه". مجله رشد آموزش

زبان، سال هجدهم، ۱۳۸۳، شماره ۷۱، ص ۱۵-۲۱

11- مهدی زاده، امیر حسین، "ارزیابی محتوای کتاب های زبان انگلیسی دوره راهنمایی ، ارائه چهار چوب

علمی بهینه جهت اصلاح و تدوین کتاب ها"، مجله رشد آموزش زبان، دوره بیستم، شماره ۷۷، ۱۳۸۴، ص ۱۰-